

Gyarmathy Erzsébet versei

Könyveimhez

Édes bölcssek, kik mint barátaim
örködtök könyvállványom polcain,
ti hasonlók és ti egyellenek,
kiknek mint méz, a szava úgy csepeg,
annyi estén és annyi délután —
mikor makacsul, sebzetten, sután,
magányosabban, mint a téli vad
tértem haza, hányszor lapoztalak,
s reszketve, mint éji erdőn a fák,
hullott rám e tündéri szomjúság,
hogy intetek, hogy szóljatok nekem,
melengetőbben, mint a szerelem.

Mikor juldoklik az értelem és
mikor mélyebbre nyomódik a kés,
a hideg fém meleg bőrünkhöz ér,
hogy elborítja színesen a vér,
a nyirkos, hideglelés rémület,
hogy mint az állat, csuklik-megremeg,
kiszolgáltatva e maroknyi hús,
mint ők a vágóhídon, éppen úgy —
e pillanat, e sötét zuhanás,
magamra hagytok, mint mindenki más.

Az ember él, viszi a börtönét,
a mondhatatlan, szurokszín-sötét
föld ölében, kivelve mint a hal,
mely kristálytisztá nagy vizet akar,
szabadságot, a csillanó napot,
mit tükröznek kékfényű, mély habok,
messzi folyók zúgását hallani,
erdők vonulnak, távol halali
repül s az édes-könnyű nevetés,
a könnyeinkkel a torkunkban ég.

Magányosabban, mint a szikla vagy
 a féreg a nyirkos rögök alatt,
 magányosabban, mint a csillagok,
 mert fényükben az Isten imbolyog,
 a szerves és a szervellen világ,
 a csecsemő száján a szomjúság,
 a haldokló a puszta ég alatt,
 magányosabban, mint a nagy vadak,
 magányosabban, mint az emberek,
 él testünk, hogyha fáj, a föld felett.

1944 november, János-kórház

Tükör előtt

Hiszen szerettem — mondod s megtudod
 pontos nevét e ritka gyűlöletnek.

Hiszen szerettem — mondod, hazudod,
 s nem hiszel se szádnak, se szemednek.
 A tükörből elárul homlokod,
 árulón int a két fény szemedből,
 kíváncsi, ingadozó mosolyod,
 nem ismeri, nem szólhat szerelemről.

Jó volna, ha most őszintén beszélnél,
 e várakozó tekintet figyel,
 e kettős láng felhossa s elvegyíti
 a gyönyörűt a puszta semmivel.
 Így játszik az benned, mi foghatatlan,
 így alakul, festődik az anyag
 formálásra szomjas ujjaidban,
 s az igazság a tenyeredben marad ?

Ha képed mögé nyúlnál, megleled ?
 Megleled-e a szóban és a csókban ?
 Mi kifelé világlik, ismered,
 de menthetetlenül vak vagy valóban,
 hazug vagy, lelkiismeretlen, mint a gyerek,
 nyughatatlan, mint ja az erős szélben,

úgy szétszóródsz, mint eső hosszú éjben,
— hiszen szerettem — mondod, nevetek.

A gesztenyék gyertyákkal égnek este,
és nehezek a fűrtös orgonák,
te ezekkel élsz igaz szerelembe,
és nem tartozik hozzád a világ.
Hegyes szemöldököd és keskeny arcod
mögött haladsz, csak nevedet tudod,
az életedet oly fontosnak tartod,
hogy nem sejtéd, mit őriz homlokod.
De mégis, hogy a jüvekhez, a fákhöz,
s a gyerekekhez kötötted magad,
közöd lehet a végső szabadsághoz,
oldódsz, újraszületsz és megmaradsz.

Kék téli erdő

Kék téli erdő, kék világ,
oldozz a szerelem alól,
gyöngyszürke fák, s te, ijjság,
védőn testem köré hajolj,
rejts el, rejtőzz el homlokom,
bőröm takard szívem húsát,
s te, komoly szem, te jó rokon,
ne engedj szenvedni tovább.

Lábam torpanj, ha vinne már
a száncalom, az érzélem,
szövetkezzetek tagjaim,
ó, szövetkezzetek velem,
mélyből hozzátok a kint,
a bottladozást, dadogást,
emlékezzetek, véreim,
mit szenvedtetek velem át.

Emlékezzetek, véreim,
arra, mit ad a szerelem,
én nem tudom, kedveseim,
ki is tehette ezt velem,

honnán száll fel ez a varázs?
 Milyen titkot őriz a mély,
 mely feloldja a sűrű vér
 szorongató, sötét szavát.

Hálót feszítesz, téli éj,
 sötét hálót a fák alatt,
 fájó fejemből lassudan
 ráíródik a gondolat,
 — szeress engem, maradj velem —
 kinek szólsz, lélek? kit keresz?
 Ki szeret téged, hogyha nem
 e két kéz, e testvéri test.

Te erdő, alkonyi eged
 harangként, ha borítana,
 ha egy ébredő csillagod
 sóvár kezembe hullana,
 s így, tenyeremben tarthatom
 mindenség, bűvös meleged,
 s csak állnék — és nem is tudom —
 mint aki hazaérkezett,

akkor sem volna hatalom,
 akkor sem volna kegyelem,
 hogy szüneteljen ez a harc,
 az érzelem, az értelem
 megértse egymást végre, mint
 két bölcs és lehiggadt barát,
 s a lélek felmentse a test
 szomorú, szomjas óhaját.